

Martin Novák

Konec uhlí kvůli klimatu se odkládá: Polsko má obavy, Rusko jde proti proudu

Zakínčennja vidobutku vugíľľja vídkladaťťsja čerez klímata: Pólšca sturbovana, Rosija ýde proti mečijj

Na globalnijj 26-ý klímaticnijj konferencijj OOH u britan'skomu Glazgo 40 krajín poobijčľľja prískoriti perexíd víd vugíľľja do čistijšľľx džerel enerģijj. Avtor proponuťť podivitiťťsja ta porivnľľti ja velikiťť virobňľľniki ta spoživáčľľ vugíľľja spravľľjuťťsja z tiskom, jaķij potrebueťť pripinennja vidobutku. Proponuťťsja víd na Pólšcu, Rosiju, Ukraijnu, Kitaj, Avstraliu ta SŠA ta Čexiju. Ostanňijmi rokami vidobutok i spoživannja vugíľľja v Ukraijni spovilňľvľľsja. Galuzľľ silno posttraždala víd vijni na Donbasí. Zģidno z dośľľidžennjam Aurora Energy Research, podalšľľe znižennja vidobutku do 2030 p. prízvede do vtrati 36 000 ukraijňľľskľľx robočľľx mícľľx.

<https://zpravu.aktualne.cz/zahranici/konec-uhli-kvuli-klimatu-jeste-ne-polsko-se-boji-rusko-jde-pr-r~efc2290a439311ec94d2ac1f6b220ee8/v~sl:96a63052322f6256a4c6793bd8a3a7cb/>

Polsko

Severňij soused Česka těžij a spotřebovává nejvíce uhlí ze sedmadvaceti členských zemí Evropské unie. Za posledňijch třicet let ale i tak průmysl zaznamenal velký propad: ze sedmdesáti dolů je otevřených pětadvacet, počet horníků klesl z téměř 400 tisíc na zhruba 80 tisíc.

Země ale stále bere z uhlí zhruba sedmdesát procent své spotřebované energie a současná vláda trvá na tom, že změna musí být postupná a musí řešit možňľľe sociální dopady v lokalitách, kde doly dávajij lidem práci. V tuto chvíľľi kabinet předpokládá konec těžby na rok 2049.

Polsko navíc vede vyhrocený spor s Českem ohledňľľe hňľľedouhelňľného dolu Turów, který ležij nedaleko našijch hranic. Varšava odmítá přerušit těžbu, což jí přitom už v kvěťťnu v reakci na stížňľľosti a žalobu z Česka nařídil Soudňij dvůr EU. Důvodem konfliktu jsou negativňľľí dopady těžby na zásoby pitňľľé vody a také hlučňľľnost a prašňľľnost na českém území.

Ukraijna

Možňľľý konec uhlí je velkým tématem celosvětové klimatické konference v Glasgow. Na summitu se 40 zemí zavázalo urychľľit odklon od uhlí ve prospěch čistých zdrojů energie. Jak se někteří hlavní producenti a spotřebitelé vyrovnávají s tlakem na požadavky na zastavení těžby? Nabízíme pohled do Polska, Ruska, na Ukraijnu, do Číny, Austrálie a Spojených států. A také pro srovnání situaci Česka.

Po rozpadu Sověťťského svazu ukraijňľľské vlády udržovaly v chodu mnoho dolů v obavách, že by jejich uzavření způsobilo sociální oťťřesy. V posledňijch letech ale vývoj spěje k útlumu těžby i spotřebuj. Ještě v roce 2013 se uhlí na výrobě elektřiny podílelo 40 procenty, letos je to už jen necelých 24 procent.

Odvěťťví těžce zasáhla válka na Donbase, kde se nacházij mnoho dolů. Někteří zastavily provoz nebo zůstaly v oblasti, kontrolované proruskými separatisty a Ruskem. Přesto podle studie Aurora Energy Research přinese další útlum těžby do roku 2030 ztrátu šestatřiceti tisíc ukraijňľľských pracovňľľích míst

Rusko

Zatímco mnoho zemí těžbu snižuje, Rusko to neplánuje. Prezident Vladimir Putin naopak prohlásil, že poptávka po uhlí hlavně v Asii zůstane vysoká a v březnu také uvedl, že těžba uhlí je v jeho zemi stále důležitým sociálním faktorem. V oblastech, kde se těžij, žijje zhruba jedenáct milioňľľn lidí.

Ruská vláda rozhodla o modernizaci železničních tratí, po kterých nákladní vlaky převážejí vytěžené uhlí. K závazku urychlit konec uhlí se na konferenci v Glasgow Rusko podle očekávání nepřipojilo.

Austrálie

Austrálie se těžby, spotřeby ani vývozu uhlí nechce vzdát. Nepřipojila se k závazku na jeho rychlé ukončení v Glasgow a nechce si také stanovit časový plán na uhlíkovou neutralitu. Vláda nadále počítá s vývozem uhlí do Asie, kde předpokládá i v příštích letech poptávku.

Těžba uhlí nyní zaměstnává v Austrálii zhruba 40 tisíc lidí. Britská televizní a rozhlasová stanice BBC k tomu ironicky poznamenává, že to je zhruba polovina počtu pracovníků, kterou má v zemi síť restaurací rychlého občerstvení McDonald's.

Z uhlí Austrálie vyrábí polovinu své elektřiny a podle informací francouzského deníku Le Monde vláda v Canbeře plánuje nikoliv zavírání starých, ale naopak otevírání nových dolů.

Čína

Nejvíce uhlí na světě stále spotřebuje Čína. Letos se zavázala, že přestane financovat a stavět uhelné elektrárny v zahraničí. Zároveň plánuje doma od roku 2026 spotřebu snižovat, uhlíkové neutrality chce dosáhnout v roce 2060.

K závazku čtyřiceti zemí urychlit odchod od uhlí směrem k čistým technologiím se ale čínská vláda v Glasgow nepřipojila. "Energetický mix Číny je dlouhodobě neudržitelný, protože v jednu chvíli 76 procent energie brala z tepelných elektráren," řekl nedávno Aktuálně.cz Rudolf Fürst, sinolog z pražského Ústavu mezinárodních vztahů.

Spojené státy

Oživit skomírající těžbu uhlí sliboval v kampani před americkými prezidentskými volbami v roce 2016 Donald Trump. Šlo o jeden z jeho slibů, které nesplnil. Naopak zájem o uhlí v USA nadále klesal a další doly musely ukončit provoz, protože už se dál nevyplatily.

Agentura Bloomberg uvedla, že loni byla ve Spojených státech poptávka po uhlí nejnižší od roku 1965. Americký vládní úřad pro energetické informace EIA letos podle agentury očekává zvýšení spotřeby uhlí o 12 procent a mírně se má zvýšit spotřeba i příští rok. V těžbě uhlí v USA pracuje 44 tisíc lidí, ještě v roce 2007 jich bylo 77 tisíc.

K závazku urychlit konec uhlí se však administrativa Trumpova nástupce Joea Bidena na konferenci v Glasgow nepřipojila.

Česko

Koalice pěti stran, která se chystá v Česku převzít vládu, ve svém programovém prohlášení hovoří o odklonu od uhlí. Chce vytvářet podmínky pro energetickou transformaci a rozvoj uhelných regionů tak, aby to bylo možné dříve než v roce 2038. Tento termín doporučila k ukončení těžby a spalování dosavadní vládě Andreje Babiše Uhlerná komise, tedy poradní orgán vlády, který se zabývá výhledy těžby uhlí a jejího utlumení.

Černé a hnědé uhlí se dohromady podílejí v Česku na celkové výrobě energie zhruba ze 36 procent.

Uhlí na summitu v Glasgow

Konec těžby uhlí je jedním z důležitých témat klimatického summitu v Glasgow, který v těchto dnech vrcholí.

Ve středu britská vláda, pořadatel konference, oznámila, že konec uhlí je už na dosah ruky. I velcí znečišťovatelé, jako jsou Polsko, Chile, Maroko nebo Vietnam, se zavázali k postupnému ukončení výroby elektřiny z uhlí a k zastavení stavby nových uhelných elektráren, upozornil server al-Džazíra. Signatáři slíbili, že vyřadí své uhelné elektrárny z provozu do roku 2030 v případě velkých ekonomik a do roku 2040 v případě chudších zemí.

Dohodu podle britské stanice BBC podepsalo čtyřicet zemí a desítky mezinárodních organizací a bank. Nicméně hlavní znečišťovatelé jako Čína, Spojené státy, Austrálie nebo Indie se zatím k dohodě nepřipojili.

Vyjednavači téměř 200 zemí z celého světa v Glasgow také jednají o výzvě k ukončení veškerého používání uhlí a úplnému zrušení dotací na fosilní paliva. Podle agentury AP ale proti bezpodmínečným požadavkům protestují některé země vyvážející fosilní paliva.